

30 שנה לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה

28-26 בנובמבר 2019
כ"ח-ל' בחשוון, תש"פ
אוניברסיטת תל אביב

בית הספר של החיים במאה ה-21

מגמות, אתגרים ויוזמות בחינוך לתרבות של זכויות
לאור מחשבתו ההומניסטית של יאנוש קורצ'אק

קול קורא

אנו שמחים להכריז על

הכנס הבינלאומי ה - 9

למורשתו של יאנוש קורצ'אק

לציון 30 שנים לאמנת זכויות הילד

"זכותו של הילד לרצות, לעמוד על זכותו, לתבוע - יש לו זכות לגדול ולהתבגר, ובהתגברו להקים דור- ומטרת החינוך היא: לא הקמת רעש, ולא קריעת נעליים, לא ציות ומילוי פקודות, לא ביקורת, אלא אמונה, שהכול דורשים רק את טובתו, וזאת היא כוונתם. הרמוניה, השתפכות, חופש- זהו הציווי: ואהבת לרעך. הסתכל נא סביבך בעולם, והצטחקי".

(יאנוש קורצ'אק, כיצד לאהוב ילדים)

28-26 בנובמבר 2019

כ"ח-ל' בחשוון, תש"פ

אוניברסיטת תל אביב

נושאי הכנס:

הכנס יזמן מפגש של אנשי אקדמיה ומחקר, של אנשי חינוך מכל שדרות המערכת החינוכית, של סטודנטים ותלמידים, ושל מקבלי החלטות והשפעה מהארץ ומהעולם. מבקשים אנו לפתח מחשבה פדגוגית הומניסטית "מחוץ לקופסה", לשתף ברעיונות על מסגרות חינוכיות חדשניות ופורצות דרך ל"בית ספר של החיים" ברוח קורצ'אק, לצד תיאוריות ויישומים בהטמעת האמנה לזכויות הילד ומתוך כוונה לחנך לכבוד האדם, לאישיותו היחידאית ולהתאימה לצרכיו המיוחדים, לאחריות, להשתתפות, למעורבות ולאכפתיות אזרחית.

נושא 1: אמנת זכויות הילד/ה והחינוך לזכויות במאה ה-21: מגמות מחקריות ומעשיות ביישום תרבות של זכויות במערכות החינוך, המשפחה והקהילה לאור שיח "זכויות הילד" שקורצ'אק היה חלק ממנו, והשתרש במשך 30 השנים מאז אישור האמנה הבינלאומית לזכויות הילד של ארגון האומות המאוחדות. (פריז, 1989)

במושבים אלו אנו מבקשים למצב את אמנת זכויות הילד/ה כבסיס ערכי להשתתפות ולמעורבות אזרחית של ילדים ובני נוער ולקידום ההשפעה שלהם ביישום ובהטמעה של זכויות בסביבת החיים שלהם, ובעיצוב החברה בה הם חיים ופועלים. נבקש לבחון מגמות לעדכון הנושאים והסוגיות בהם עוסקת האמנה לזכויות הילד/ה במאה ה-21. כמו כן אנו מבקשים לבדוק כיצד מערכות חינוך פורמליות ולא פורמליות, ציבוריות ופרטיות – משפחה, בית ספר, תנועות נוער, מסגרות התנדבות – אמורות לתת מענה ערכי ופדגוגי לתהליכים יישומיים בחינוך לזכויות של ילדים ושל בני נוער. עוד אנו מבקשים לברר באיזו מידה מערכות חינוך אלו מייצרות עבורם הזדמנויות ליישם בפועל את זכויותיהם, ולפתח אחריות אישית ואזרחית למימוש זכויות של אחרים במציאות המשתנה במאה ה-21.

ועדת הכנס תדון בהצעות למתן הרצאות בנושאים הבאים:

- זכויות לילדים ולנוער במאה ה-21 – מציאות ופרספקטיבת עתיד.
  - מנהיגי נוער כמודלים לחיקוי אזרחי וחברתי.
  - ילדים ובני נוער – שותפים פעילים בקהילה ובמדינה.
  - ילדים נושאי זכויות בחברת המבוגרים – דרכים ליישום זכויות חברתיות ותרבותיות.
  - חברת הילדים במורשתו של קורצ'אק כדוגמה לחברת ילדים דמוקרטית.
  - מודלים חינוכיים חדשניים להטמעת תרבות של זכויות.
  - חינוך לזכויות בחברה מרובת תרבויות וזהויות.
  - אחריות אזרחית בחינוך לזכויות.
  - הזכות להשתתפות והאמנה כמפתח להשתתפות משמעותית של ילדים ונוער בקהילה ובחברה.
  - זכויות ילדים בתקשורת, ברשתות החברתיות, בשדה המשפט והעבודה.
  - הנחלת זכויות הילד/ה בראייה עירונית (חינוך, רווחה, תכנון עיר, הנגשת מידע, שירותים עירוניים וכד').
- כמו כן יידונו הצעות בנושאים נוספים העולים משיח זכויות הילדים מראשית המאה העשרים ועד ימינו.

נושא 2: "בית הספר של החיים" – אופקים פדגוגיים אוטופיים, חידושים ויוזמות לאור מחשבתו ההומניסטית של יאנוש קורצ'אק. תאוריות ופרקטיקות פדגוגיות וחינוכיות בראייה רב-ממדית של זכויות במארג הבית ספרי והקהילתי.

את הספר "בית הספר של החיים" החל לכתוב יאנוש קורצ'אק בשנת 1907 והוא החל להתפרסם בעיתון כסיפור בהמשכים. הסיפור מתאר את הקמתו של מוסד ששמו "בית הספר של החיים" וכשמו, הוא מבקש לפרוץ את הגבולות המלאכותיים והישנים הסובבים את המוסד על מנת שיפתח ויכיל תחומי חיים רבים. קורצ'אק עוקב אחר קשיי הקמתו ועל הדילמות החינוכיות הכרוכות בפתיחה זו של שערי המוסד אל החיים, רעיונות אותם המשיך לפתח גם בספרו הפדגוגי "כיצד לאהוב ילדים".

מאז, במהלך העשורים של המאה ה-20 ועד לימינו נכתבו וממשיכים להיכתב פרקים חדשים במסכת בית הספר-מטרותיו, אופיו, התאמתו לזמננו ונחיצותו, בתיאוריות ופרקטיקות פדגוגיות וחינוכיות שנבעו ממחשבת המודרניזם והפוסט-מודרניזם בחינוך במהלך המאה ה-20 ובתחילת המאה ה-21.

בחלק זה נבקש להציג מגמות מחקריות ומעשיות בחקר בית הספר ברוח קורצ'אק מתוך בחינת הזרם המרכזי והאלטרנטיבות השונות לבית הספר הקונבנציונלי, תוך דיון בהשתמעויות חינוכיות הנגזרות מפלורליזם רעיוני דרך בחינה שיטתית של שיח הזכויות ברמה האישית, האזרחית והחברתית שהנהיג קורצ'אק בפרספקטיבות ישראליות וכלליות. זכויות הילד וזכויות התלמיד (כנגזרת של האמנה לזכויות הילד) המשתמעות ממשנתו החינוכית של קורצ'אק: זכות הילד והתלמיד לכבוד, "זכות להיות מה שהוא", הזכות לא לדעת, הזכות למידע, להשתתפות בקבלת החלטות, הזכות לקניין, הזכות לחינוך, הזכות לפרטיות, הזכות לשפת אם, הזכות להגנה ולשלמות הגוף, הזכות לשוויון, הזכות להתארגנות, הזכות להישמע, הזכות להישכח, הזכות לחיות ללא ניצול והתעללות, זכויות התלמידים בחינוך המיוחד, לימודי ליבה ומסורת ישראל-זכויות ואחריות בצידן, הזכות לזכור ולהתאבל, הזכות לשמוח ולהרגיש, הזכות ליצור, הזכות לשהות בטבע, זכויות רב תרבותיות, זכויות הילד בהליכים משמעותיים, זכויות ייחודיות לקטינים בהליכים פליליים. נבחן את האתגרים העומדים בפנינו חברת המבוגרים לסייע בידי הילדים והנוער לממש את הזכויות האלו, ולסייע במציאת פתרונות הולמים למצבי התנגשות בין זכויות.

ועדת הכנס תדון בהצעות למתן הרצאות בנושאים הבאים:

- ביקורת מערכות החינוך ברוח שיח זכויות הילד של קורצ'אק והאמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה.
- חינוך לחיים ולא רק לימוד דיסציפלינרי.
- חינוך כאתגר וכהרפתקה מתמשכת.
- אוטופיות פדגוגיות.
- הרלוונטיות של מחשבת קורצ'אק למערכות החינוך במאה העשרים ואחת.
- מימוש זכות לחינוך וידע — מערכות ומדיניות חינוך חדשניות.
- מתודולוגיות חדשניות בחינוך בין תחומי, בין תרבותי, ובין מעמדי [Inter-class].
- מתודולוגיות חדשניות במחקר בין תחומיות ויצירת ידע "עממית" [Open source].

כמו כן יידונו הצעות בנושאים עקרוניים נוספים העולים מהקריאה בכתביו של קורצ'אק. אנו נבקש להציג מגמות מחקריות ומעשיות חדשניות בחינוך, מחקר ויצירת ידע במאה ה-21 ברוח קורצ'אק. נבחן את השאלה — האם אנחנו יותר קרובים או רחוקים ליישום רעיון "בית הספר לחיים"? וכיצד ניתן להמשיך לחתור לממש את חזונו של קורצ'אק, מרמת הזכויות של הילד/ה בסביבה החינוכית ועד למתודולוגיות מחקר וחינוך רדיקאליות, בדגש על בין תחומיות ובין חברתיות. [Inter-societal]

הנחיות להגשת הצעות לכנס:

שפת הכנס הינה עברית ואנגלית.

תקצירים ניתן להגיש בעברית ובאנגלית באורך של 200-300 מילים. התקציר יכלול את הנושא המוצע, 2-4 מילות מפתח, וכן הסבר על הקשר לאחד מנושאי הכנס. כמו כן, ביוגרפיה של המגיש עד כ- 60 מילים.

ההצעות יציגו מחקר מקורי, תוכניות חדשניות, פרקטיקות ותובנות תיאורטיות בנושאים הנוגעים ליישום מעשי ותיאורטי של האמנה לזכויות הילד/ה או לפילוסופיה, לספרות, ולמתודולוגיה והמורשת של קורצ'אק.

תאריכים חשובים:

מועד אחרון להגשת התקצירים: 15 באוגוסט, 2019.

מועד אחרון לידוע המגישים על קבלת ההרצאה שלהם לכנס: 15 בספטמבר, 2019.

מועד אחרון להגשת נייר עמדה סופי: 15 באוקטובר, 2019.

לשם הגשת התקצירים ולכל שאלה הנוגעת לכנס יש לצור קשר לדוא"ל: info@school-of-life.org

אתר הכולל את כל המידע בנוגע לכנס יהיה זמין בזמן הקרוב: <http://www.school-of-life.org>

הוועדה המארגנת:

ד"ר אביב לבנת, פורום קורצ'אק, אוניברסיטת תל אביב

טובה בן ארי, מפקחת ארצית ליישום חוק זכויות התלמיד/ה, משרד החינוך

בתיה גלעד, האגודה הבינלאומית ע"ש קורצ'אק וחינוך ברוח קורצ'אק

ד"ר דלית אטרקצ'י, מנהלת אגף בכיר קשרי חוץ, משרד החינוך

דניאלה פרידמן, מפמ"ר להוראת מדעי החברה והמטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, משרד החינוך

ד"ר אבי צור, האגודה הבינלאומית ע"ש קורצ'אק וחינוך ברוח קורצ'אק

יוסי מיכל, מדריך ארצי ליישום חוק זכויות התלמיד/ה, משרד החינוך

מיכל נימני, מדריכה מחוזית, המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, משרד החינוך

הוועדה האקדמית:

פרופ' רון מרגולין, אוניברסיטת תל אביב

פרופ' דן גיבתון, אוניברסיטת תל אביב, UCL

ד"ר משה שניר, המכללה האקדמית אורנים

ד"ר אביב לבנת, אוניברסיטת תל אביב

ד"ר אבי צור, ארגון חינוך ברוח קורצ'אק

ד"ר עידן רביב, אוניברסיטת ניו יורק

פרופ' ברברה סמולינסקה טייס, אוניברסיטה ע"ש מריה גז'וז'בסקה, (APS), וורשה